



WSOY

# Saapas- talon Aurora

JA  
PELKOJEN PELKO

TARU VIINIKAINEN

KUVITTANUT

SILJA-MARIA WHERSAARI



TARU VIINIKAINEN

# Saapas- talon Aurora

JA  
PELKOJEN PELKO

KUVITTANUT

SILJA-MARIA  
WIHERSAARI

Werner Söderström Osakeyhtiö  
Helsinki





Kirjailija kiittää WSOY:n kirjallisuussäätiötä  
kirjoitusvapaan mahdollistamisesta.



Teksti © Taru Viinikainen ja WSOY 2023  
Kuvat © Silja-Maria Wihersaari ja WSOY 2023  
Ulkoasun suunnittelu: Kaisu Sandberg ja Riikka Turkulainen  
Werner Söderström Osakeyhtiö  
ISBN 978-951-0-49587-2

Painettu EU:ssa





## LUKU 1

»Tulee paljon omenoita», sanoi isoäiti, pähkinänruskeaan villatakkiin pukeutunut pörröhäntä. Hän istui omenapuun oksalla, siveli omenankukan nuppua eikä tuntenut huolta auringonpolteen vaaroista tai edes kimalaisista. »Saadaan paljon sosetta», hän jatkoi ja heilutteli koipiaan samaan tapaan kuin jotkut nuoret otukset. »Siitähän sinä pidät, omenasoseesta?»

Aurora, korkeintaan kanervanvarvun korkuinen, säikäytettyä maaoravaa muistuttava raitaselkä, värisi jakkaralla puun varjossa. Hänellä oli hyönteismyssy päässään ja korkeavartiset kengät jalassaan, ja hän oli huolesta väärällään. Onnettomuus, ei vaan korkeimman luokan *suuronnettomuus*

oli väistämätön, siitä hän oli varma. Ei aikaakaan, kun isoäiti pudota mätkähtäisi puusta maahan, murtaisi lonkka-luunsa ja reisi-



luunsa ja kaikki muutkin mahdolliset luunsa, jotka otus murtaa voi, ja joutuisi viikkokausiksi petiin. Mitä siitäkin vielä seuraisi! Isoäiti saisi ikävän makuuhaavan, ja verenmyrkytyksen myös, ja sitten hän kuolisi, solahtaisi näkymättömien maahan, ja Aurora jäisi ypöyksiin eikä osaisi iloita omenapuun kirpeänmakeista hedelmistäkään sitten, kun ne kypsyisivät.

»Tulisit alas», Aurora pyysi isoäidiltä, mutta tämä ei kuullut mitään, rupesi vain kurottelemaan yhä korkeammalle keikkuen oksalla uhkaavasti eteen ja taakse kuin tuulenpuuskan riepottelemana. Aurora rupesi nyyhkyttämään – hän aavisti, mitä isoäiti aikoi. Isoäiti katkaisisi itselleen yhden hentoisen, kukkivan oksanvarvun, ja sitten hän veisi sen kotiin, panisi sen maljakkoon ja nostaisi maljakon pöytään.

»Ei, ei...», Aurora valitti. Tiesiväthän kaikki, ettei kukkia suositeltu vietävän koteihin. Jo pari kesää takaperin oli jokaiseen postilaatikkoon jaettu kirje, jossa oli varsin aiheellisesti muistutettu siitä, että kerran eräs yksi kauhea lukinlyllerö oli onnistunut livahtamaan ruusunkukkalähetyksen mukana taloon ja, kun oli tullut yö, käynyt munimassa talon emännän korvaan satakaksi pientä lukinmunaa (ne oli laskettu). »Mutta kaikki on hyvin, kunnan vain muistamme, mitä kerran käynyt on, emmekä tuo kukkia sisälle taloon», kirjeessä oli lukenut, ja niiden sanojen alle oli teipattu pari paperikukkaa, sininen joka muistutti ruiskukkaa ja valkoinen niin kuin vuokko, jottei yhdenkään kaunosielun tarvitsisi enää koskaan asettaa itseään ja korviaan vaaraan, jos hänen tekisi mieli kaunistaa kotiaan.





Isoäitiä eivät kuitenkaan kiinnostaneet kirjeet eikä suosikukset. Hän katkaisi kukkavarvun, jonka ympärillä hyöri vielä pari kimalaista. Isoäiti kiepautti itsensä roikkumaan puun alimman oksan varaan, polki hetken kädellään ilmaa ja nauroi, vaikka siihen ei ollut mitään järkeä syytä. Varpuaan ihailen hän lähti loikkimaan kohti kotia, taivas varjele miten varomattomasti hän hyppeli!

Aurora vinkaisi ja säntäsi isoäidin perään. Hän ei voinut hukata hetkeäkään. Auroran oli pakko saada vanhus hidastamaan vauhtiaan ennen kuin tämä nyrjäyttäisi nilkkansa ja joutuisi vuoteeseen kuolemaan – tai kompastuisi kuonolleen ja kuolisi siihen paikkaan, jopa ehtimättä vuoteeseen ensin! Mutta vaikka vuodet olivatkin jo alkaneet näivettää isoäidin lihaksia, oli isoäiti yhä aika ketterä, olihan hän kuitenkin harjoitellut Auroran kädellistä karkaamista harva se päivä.

»Hih, hei!» isoäiti huudahti. Hän avasi saapastalon oven ja katosi sisään varpuineen.



## LUKU 2

Pikkuneiti Aurora Vihne oli asunut isoäitinsä, rouva Ruusa Vihneen, kanssa kahdestaan niin kauan kuin muisti. Aikana, jota hän ei muistanut, myös äiti ja isä Vihne olivat asuneet heidän kanssaan, mutta niitä varhaisia vuosiaan tyttörukka ei pystynyt palauttamaan mieleensä, vaikka hän kuinka toivoi.

Vihneet, siis myös Aurora ja isoäiti, olivat *piiskuhäntiä*.

Kiistämättä he muistuttivat maa-oravaa monessakin mielessä. Aurora ja isoäiti olivat molemmat kutakuinkin nauriinmukulan kokoisia, ja heidän selkäpeitettään raidoittivat syväntummat juovat, ja olihan varsinkin Auroralla myös tapana varastoida esimerkiksi siemeniä poskipusseihinsa samaan tapaan viisaasti niin kuin oravat tekevät.





Maaoravia Aurora ja isoäiti eivät kuitenkaan olleet vaan piiskuhäntiä, ja piiskuhännistä he olivat niitä, jotka asuivat *saappaissa*. Saappaankärjessä heillä oli matala, viihtyisä keittiö, ja saapasvarren alle he olivat järjestäneet makuusoppensa niin, että illalla vuoteeseen köm-



mittyyään he saattoivat katsella taivaankannen loputonta välkettä saappaansuun ikkunasta.

Auroran ja isoäidin päivät olivat pitkälti toistensa kaltaisia.

Aamupäivät kuluivat Auroralta siivotessa saapasta ja pyykätessä, ja kun nämä kaikki tähdelliset taloustyöt oli hoidettu, hän hymyili yhden nopean, tyytyväisen hymyn ennen kuin paistoi lounaaksi sienimuhennosta tai survotusta perunasta taputeltua pannukakkua tai keitti kasviksista sosekeiton. Iltapäivästä iltaan Aurora huvitteli tavallisesti laskemalla nappipurkkinsa nappeja. Ei ollut kerta



eikä kaksi, kun hän oli nukahtanut kourat nappeja täynnä, koska ei ollut malttanut ajoissa lopettaa.

Isoäiti maalasi, maalasi, maalasi, ja mitä milloinkin isoäidillä oli työn alla, siihen hän uppoutui tykkänään, niin että koko ympäröivä maailma katosi kuin taikaiskusta. Vasta joskus kahdeksan aikaan illalla isoäiti havahtui siihen, että Aurora huhuili häntä ja hän sai eteensä Auroran valmistaman illallisen, joka päivästä toiseen oli uunissa haudutettua kurpitsaa. »Maistuuko isoäidille?» Aurora kysyi häneltä. »Maistuu», hän vastasi ja silitti Auroran kypälää. »Vähintäänkin yhtä hyvää kuin eilen», hän jatkoi, vaikka hänelle ei olisikaan erityisemmin maistunut: isoäiti oli hyvin, hyvin kiltti, ja vähiten hän tahtoi pahoittaa Auroran mielen.

Aurora ja isoäiti olivat Tynnyrilässä ainoita, jotka asuivat saappaassa. Kaikki muut kyläläiset asuivat järkevästi *tynnyreissä*. Jo vuosikausia tynnyrikoti oli osoittanut heistä ylivertaisuutensa kaikkiin muihin asumuksiin nähden, niin että vaikka maailmaa ulkona olisivat raviselleet myrskyt tai taistelut, tammipuisten, umpinaisten tynnyrinseiniä sisäpuolella saattoi vain säilöä sieniä, kiillottaa lusikoita, parsia sukkaa – ja lukea kirjeitä.

Sillä kirjeet, joita löydettiin Tynnyrilän keskusaukiolle jätettyinä varhain joka aamu ja jotka varmakypäläiset kirjurit jäljensivät kymmenille ja taas kymmenille kirjelappusille eteenpäin jaettavaksi, olivat tynnyriläläisille *koko elämä*. Näistä kirjemestarin allekirjoittamista vaarailmoituksista he saivat tietää, mitä kaikkea maailmassa *voi tapahtua*: kirppu voi purra, katto voi romahtaa, Aurinko voi nie-laista planeetat ja kuut – niin ja, tietenkin, lukinlyllerö voi munia korvaan!

»Onneksi meillä on herra kirjemestariherra», Aurora huokaisi kerta toisensa jälkeen avatessaan kirjettä rakkaalla kirjeveitsellään ja uudestaan viestin luettuaan.

»Juu, juu», isoäiti vastasi siihen ja tarjosi työlle voitaytteistä persikkakakkusta. Hän ei piitannut kirjeistä eikä varsinkaan kirjemestari-  
rista, jota kukaan ei ollut koskaan nähnyt, vaikka kaikki tämän varoituksista päivät pääksytysten paapattivatkin.

Aurora piti isoäidin kakkusista valtavasti, mutta niiden syöminen ei onnistunut tyynnyttämään häntä kirjeiden lukemisen jälkeen koskaan täysin. Se, mitä Aurora luki, myös jäi hänen mieleensä. Näet vaikka Aurora asui saappaassa, hän oli enemmän sellainen kuin Tynnyrilän kyläläiset yleensä. Aurora *ajatteli asioita*. Hän ymmärsi, että oli vain viisasta pelätä ainakin vähän, kirppuja, kattoja, Aurinkoa, lukkeja ja... kaikkea.

Ja nyt isoäiti oli saanut päähänsä tuoda sisälle kotiin kukkivan varvun.

Aurora huokaisi. Hän riisui kengät jaloistaan, löi niitä pari kertaa yhteen kopistaakseen hiekan pois ja asetteli ne kynnyksmatolle kauniisti vieretysten pajunoksista punotun katoksen alle. Oli hurmaava, pilvetön päivä, mutta eihän sitä koskaan tiennyt, jos alkaisi sataa. Vettä, rakeita, räntää, lunta, ehkä jopa sammakoita. Niin oli käynyt kerran, satanut sammakoita, vehnäpellolla Tynnyrilän laitamilla, siitäkin oli kerrottu kirjeessä.

Millaista olisi löytää sammakonpoika kengästään? Millaiselta tuntuisi työntää kypälänsä konnan limaamaan tossuun? Aurora mietti, ja hyi että häntä puistatti.

Tyttö riisui takkinsa. Hän taitteli sen huolellisesti kenkiensä suojaksi ennen kuin hyppäsi isoäidin perään sisälle saappaaseen.

## LUKU 3



Kotisaappaassa Aurora pesi ensi töikseen käpälänsä. Hän kastoi puhtaan pyyhkeen kulman pesuvatiin ja hankasi kankaalla turkkiaan ja anturoitaan, ja sitten hän harjasi kynnenaluset myös, kahteen kertaan, niin että vähitellen hän hengitti kevyemmin. Keittiössä oli hiljaista, tai ehkä isoäiti hyrisi vähäsen. Aurora nuuskaisi ja tunnisti sosekeiton tuoksun. Isoäiti oli pannut Auroran edellisenä päivänä tekemän keiton liedelle lämpiämään. Keitot eivät olleet niin isoäidin makuun, mutta ehkä hän uskoi samettisen pehmeän kasviskeiton rauhoittavan lasta. Aurora sulki silmänsä, kuunteli ja nuuski, ja hän ajatteli, että vaikka hän joskus tunsikin itsensä yksinäiseksi tai jollakin sanomattomalla tavalla puolikkaaksi, rakastettu hän oli ollut aina.

»Panin sinun kuppisi jäähtymään», isoäiti ilmoitti, kun Aurora ilmestyi keittiön kynnykselle. Hän tiesi, ettei tämä pitänyt kuumasta keitosta, joka voisi polttaa suun. Aurora kiitti isoäitiä huomaavaisuu-

desta ja upotti lämpömittarin kuppiinsa, ja sitten hän haki nappipurkkinsa ja istahti korkkirahille odottamaan, että keitto olisi jäähtynyt sopivaksi.

Sisällä saappaassa oli hyvä olla. Saappaassa Auroran käpälät eivät vapisseet eikä hänen tarvinnut jatkuvasti vilkuilla, mistä löytyisi lähin kolo, johon pystyisi vaaran uhatessa livahtamaan piiloon. Sisällä saappaassa Auroran ei tarvinnut edes murehtia sitä, näkivätkö muut, millainen huithapeli isoäiti oli. Kotona Aurora saattoi vain olla ja nyplätä nappipurkkinsa nappeja, ja joskus, kun isoäiti keksi jotakin aivan pöytäntä niin kuin tehdä kirjeistä lennokkeja ja heitellä niitä avoimesta ikkunasta ulos, hän saattoi peräti naurahtaa (heti sen jälkeen kun oli käynyt keräämässä kirjeet pois pihasta).

Isoäiti oli levittänyt vesiväriasiat eteensä. Hän nuuhki omenankukan tuoksua silmät kiinni kuononpää väpättäen ja tuskin raotti luomiaan silloinkaan, kun maalasi pa-

perille ensimmäisen varvunhaaran. Kylmänarkana otuksena isoäiti pukeutui vanhaan, paksuun villatakkiinsa ympäri vuoden. Se oli kastanjapähkinänruskea ja tiiviiksi huopunut, n i l k k a -



mittaiseksi isoäidin omin käpälin lyhentämä pitkä hupputakki, joka sulki isoäidin sisäänsä miltei kokonaan, niin ettei Aurora oikeastaan olisi edes tunnistanut koko isoäitiä, jos tällä ei olisi ollut sitä yllään. »Ilman villatakkia minun tulee kylmä ja... ikävä», isoäiti oli selittänyt Auroralle, kun tämä olisi tahtonut panna takin pesuun eikä saanut häntä suostumaan. »Todella, todella ikävä, uskothan?»

Aurorasta lasitölkkiin työnnetty omenanoksa näytti yhä vain epälyttävältä.

Äärimmilleen pingottuneet kukannuput saattoivat kätkeä sisälleen mitä hyvänsä: lukkeja tai lukin munia, puutiaisia, päätäitä, luti-koita, rättikoin toukkia. Ja olihan sitten vielä se lasitölkki myös, aivan turhan paljon vettä yhdessä astiassa. Aurora vilkaisi olkivuoteensa yllä roikkuvaa äidin ja isän valokuvaa ja vannoi vanhemmilleen, että pysyisi kaukana niin suuresta määrästä vettä. Aurora Vihne ei hukkuisi.

Eikä Aurora hukunutkaan. Tyttö istui tukevasti korkkirahillaan, näpelöi nappejaan ja seurasi, kuinka omenapuu alkoi hahmottua isoäidin maalaukseen. »Minulla on sinut, sinulla on minut...», isoäiti lauleskeli Auroran hyvin tuntemaa tuutulaulua, ja pikku hiljaa sävelmä, sanat ja maalaaminen lumosivat Auroran. Huomaamattaan tyttö vaihtoi nappipurkin keittokulhoon, hakeutui isoäidin viereen ja alkoi lusikoida keittoa. Mustajuurta, perunaa, Aurora maisteli, inkivääriä ja kesäkurpitsaa, hän tunnisti ne kaikki, tomaatinpunaista,



currynkeltaista, pirskahdus limetinvihreää. Aurora nosti koipensa isoäidin syliin, ujutti ne isoäidin villatakin helman alle, maiskutteli keittoaan ja melkein kehräsi – piiskuhännissä oli paitsi oravaa myös kissaa, kesykissaa, ei mitään petoa.

»On asioita, joita ei voi mitata järjellä», isoäiti sanoi Auroralle silloin samalla tavalla kuin kysymyksiin vastataan, vaikka tämä ei ollut kysynyt mitään. »On muistojen, tunteiden ja unelmien maailma, meissä kaikissa, Aurora, on, vaikka siitä ei kirjeissä puhuta halaistua sanaa. Ja on uskallustakin, tosi paikan tullen, voimaa joka saa arimmankin otuksen tekemään asioita, joihin hän ei olisi koskaan uskonut pystyvänsä.»

Aurora ynähti, vaikka ei ymmärtänyt isoäidin sanoista puoliakaan. Hän nuoli pitkin, hartain kielenvedoin keittokuppiaan puhtaaksi niin, että välillä koko hänen päänsä katosi kuppiin korvia myöten. Isoäiti tutki Auroraa katsellaan ja laske siveltimeä käpälästään. »Sinähän täytät pian vuosia», hän totesi. »Kohta sinä olet niin vanha, ettet enää tarvitse minua.»

Lusikka putosi Auroran käpälästä syliin ja syylistä lattialle. Aurora vetäisi päänsä kupista ja katsahti isoäitiin. Hänellä oli kasvissosetta viiksikarvoissa ja kuonon päällä, mutta hän ei tajunnut nuolaisista sitä pois, hän ei saanut edes hengitetyksi hetkeen. Lukinmunista minä selviäisin, Aurora ajatteli heti, enkä valittaisi, vaikka joutuisin talsimaan sammakon limaamalla kengillä lopun ikäni. Auroran sydän alkoi takoa, kun hän kävi mielessään läpi kaikki hirveydet, joiden kanssa hän tavalla tai toisella pärjäisi: kotisaappaan menettämisen ja asumisen taivasalla, sairastumisen pattikuumeeseen ja häntäruttoon, yhtäaikaistekin vaikka... Mutta ilman isoäitiä koko maailma pysähtyisi ja tuuli pyyhkäisisi mennessään kaiken.





## *”Meissä kaikissa on uskallusta.”*

Aurora ja isoäiti ovat piiskuhäntiä, jotka asuvat saappaassa.

Aurora tykkää siivota ja laskea nappipurkkinsa nappeja, mutta pelottavista asioista hän ei pidä. Ja hän pelkää kaikkea.

Siispä isoäidin ehdottaessa retkeä Pahankosken rantaan Aurora tietää heti, miten se päättyisi – he eksyisivät tai ainakin kuolisivat nälkään tai mikä pahinta: koski veisi heidät mennessään, kuten äidin ja isän.

Vaarallisen kosken vastarannalla voi kuitenkin odottaa elämää suurempi yllätys ja toisinaan pelokkainkin otus löytää rohkeuden itsestään.

